

ÁLYKTUN um þörf á sérstakri heilbrigðismóttöku fyrir háskólanemendur

21. janúar 2020

Stúdentaráð Háskóla Íslands telur þörf á sérstakri heilbrigðismóttöku eða heilsugæslu fyrir háskólanemendur.

Heilbrigði stúdenta hefur verið Stúdentaráði hugleikið undanfarin ár. Frá 2018 hefur Stúdentaráð Háskóla Íslands vakið athygli á bágrri stöðu stúdenta þegar kemur að geðheilbrigðismálum. Í kjölfarið hefur skólinn tekið vel við sér á mörgum vígvöllum, þó með fastri eftirfylgni Stúdentaráðs, en nú í janúar 2020 tók þriðji sálfræðingurinn til starfa við skólann sem ráðinu hafði verið lofað frá hausti 2018. Hefur sálfræðingum við skólann því fjölgað úr einum í þrjá á tveggja ára tímabili. Auk þess hafa öðrum úrræðum í HÍ handa stúdentum fjölgað þegar kemur að andlegri heilsu.

Betur má þó ef duga skal. Stúdentaráð telur nauðsynlegt að búa vel um stúdenta í háskólasamfélaginu og efla það samfélag með öllum tiltækum leiðum. Þörf á þjónustu á háskólasvæðinu er mikil enda fjöldi stúdenta sem fer um það daglega og búa margir þeirra á stúdentagörðum á svæðinu. Í nokkurn tíma hefur endurskipulagning háskólasvæðisins og framtíð þess verið í deiglu inni stjórnarsýslu skólans. Í ljósi þess telur Stúdentaráð mikilvægt að ítreka þörf á þjónustu handa stúdentum á háskólasvæðinu, en sú þjónusta sem er hve mest aðkallandi er heilbrigðisþjónusta.

Í [rannsókn](#) frá árinu 2011 sem unnin var við Háskóla Íslands var þörf háskólanema fyrir sérstaka heilbrigðismóttöku könnuð.¹ Niðurstöður hennar gefa til kynna að þátttakendur rannsóknarinnar, stúdentar, hafi mikla þörf fyrir sérstaka heilbrigðismóttöku. Nánar tiltekið þurfti meirihluti þátttakenda á heilbrigðisþjónustu að halda á árinu fyrir könnunina en rúmlega helmingur beið með að leita eftir heilbrigðisþjónustu og var meginástæða þess kostnaður. Niðurstöður könnunarinnar sýndu einnig yfirgnæfandi vilja þátttakenda til að leita á móttöku þar sem þjónustan væri veitt af nemendum Háskóla Íslands undir leiðsögn kennara. Auk þess sýndi könnunin að stór hópur stúdenta er án heimilislæknis, einkum erlendir stúdentar, og hafa þeir því ekki greiðan aðgang að heilbrigðisþjónustu á heilsugæslustöðvum.

Geðheilbrigðismál og aukið aðgengi að úrræðum fyrir ungt folk til að takast á við andlega heilsu er forgangsmál. Vert er að rifja upp [rannsókn](#) frá 2018 þar sem fram kom að 34,4% nemenda í HÍ, HR og HA mældust yfir klínískum mörkum þunglyndis og tæp 20% yfir klínískum mörkum kvíða. Stúdentaráð hefur síðan þá fengið frekari kynningu á öðrum rannsóknum sem eru nú til úrvinnslu á geðheilsu stúdenta í Háskóla Íslands og samkvæmt

¹1. tbl. Tímariti hjúkrunarfræðinga, 91. árg 2015, sjá bls 54 og áfram, Sóley S. Bender o.fl.

Stúdentaráð Háskóla Íslands

frumniðurstöðum þeirra rannsókna er marktækur munur á kvíða, streitu og þunglyndi háskólanema við HÍ, miðað við sama aldurshóp á landsvísu. Þörfin á heilbrigðisþjónustu handa háskólanemum til að takast á við þennan vanda er til staðar. Heilbrigðismóttaka myndi auka aðgengi stúdenta að úrræðum til að kljást við þennan vanda. Þá hefur þessi vandi verið tilgreindur sem ein skýring brottfalls úr háskólanámi² svo ef úrræði verða fleiri, betri og aðgengilegri má vona að það breytist.

Rannsóknir hafa sýnt að ungmenni séu ólíklegust af aldurshópum til að leita á heilsugæsluna.³ En munu úrræði á háskólasvæðinu breyta því og skila árangri? Stúdentaráð telur fordæmi fyrir því. Aukin sálfræðiþjónusta í Háskóla Íslands frá árinu 2018 hefur svo sannarlega skilað árangri og má taka dæmi um að skor þátttakenda í HAM hópmeðferðum, sem boðið er uppá innan skólans, lækkuðu að meðaltali um 4,5 stig á þunglyndiskvarða og 4,4 stig vegna kvíða frá upphafi meðferðar. Aðsókn í Hugleiðsluhóp HÍ, ókeypis hugleiðslu á vegum stúdenta, hefur margfaldast á undanförunum árum og áfram mætti telja. Ljóst er að stúdentar sækja í aðgengileg úrræði í háskólasamfélaginu og skila þau sér.

Rannsóknir hafa einnig sýnt að mikilvæg leið fyrir heilsugæsluna til að nálgast ungmenni sé í gegnum skóla.⁴ Ísland hefur í raun þá sérstöðu að ekki er boðið uppá nemendaheilsugæslu á háskólastigi.⁵ Fyrrgreind rannsókn frá 2011 gefur skýra mynd af þörf á heilbrigðismóttöku fyrir stúdenta og með hvaða hætti hún gæti verið. Flestir vildu hafa þjónustu milli 16-19 og höfðu flestir áhuga á fjölþættri þjónustu.⁶

Stúdentaráð telur því ljóst að þörf er á sérstakri heilbrigðismóttöku fyrir háskólanema sem verði best fyrir komið á háskólasvæðinu.

*Fyrir hönd Stúdentaráðs Háskóla Íslands
Jóna Þórey Pétursdóttir, forseti Stúdentaráðs*

² Blaðsíðu 55 í Tímariti hjúkrunarfræðinga, 1. tbl. 91. árg. 2015

³ Samkvæmt rannsókn um aðgang að heilbrigðisþjónustu á Íslandi frá árinu 1999 framkvæmd af Rúnari Vilhjálmssyni o.fl.

⁴ Samkvæmt rannsókn um aðgang að heilbrigðisþjónustu á Íslandi frá árinu 1999 framkvæmd af Rúnari Vilhjálmssyni o.fl.

⁵ Samkvæmt rannsókn um aðgang að heilbrigðisþjónustu á Íslandi frá árinu 1999 framkvæmd af Rúnari Vilhjálmssyni o.fl.

⁶ Blaðsíðu 58 í Tímariti hjúkrunarfræðinga, 1. tbl. 91. árg. 2015.